

זר של אביב בימי הסתיו

**בחוריה
צאליק
קן
לירן
נויה**

**נרצחו בפיגוע
במסעדת "מקסים"
ב-4 באוקטובר 2003**

בְּאִמְצַע הַצְהָרִיִּים
בְּאִמְצַע הַדְּבוּר
בְּאִמְצַע הַהֲתַקְרְבוֹת
בְּאִמְצַע הָאֲהָבָה
בְּאִמְצַע הַחַיִּים

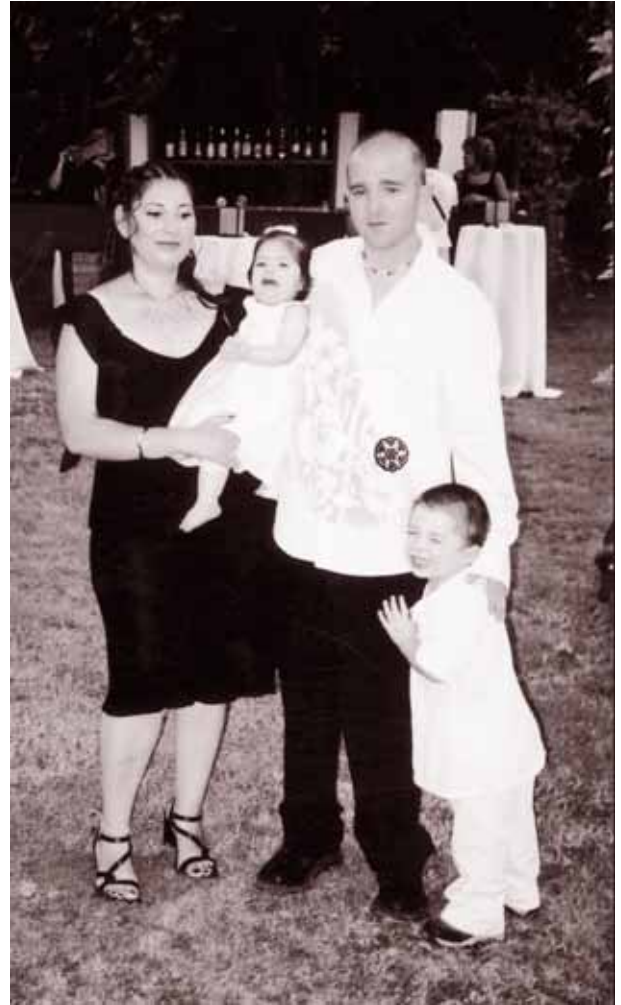
סוף.

וְהַגֶּשֶׁם יִתְחִיל מִחָר
וְהַשֶּׁקֶט שְׂאֲחֲרֵי הָרַעַם
וְלִמְלִיִּים יִהְיֶה מְאוּחָר
לְהַגִּיד אֵי פַעַם.

וְרֵק יוֹנִים מְבוֹהָלוֹת
קְטוּעוֹת כָּנָךְ
בְּתוֹךְ עֵינָיו הַשׁוֹאֲלוֹת

יִחַפְּשׂוּ עָנְךָ.

עִדִּית

בתדהמה ובכאב עמוק קיבלנו במוצאי שבת שלפני יום הכיפורים את הידיעה המרה על מותם של ברוריה, צאליק וקרן, וילדיהם לירן ונויה, יחד עם ארבעה-עשר בני אדם נוספים בפיגוע הטרור הרצחני בחיפה. מעולם לא ליוונו אל בית העלמין ביגור משפחה שלמה: סבתא, זוג הורים, ושני ילדיהם הקטנים; מעולם לא הבאנו אל קבר יגור ילדים רכים ששילמו בחייהם על מאבק הדמים במדינת ישראל; כל פיגוע טרור בקרב אזרחים שקטים מזעזע את כולנו, אבל הפעם הכתה החרב בבשר מבשרנו.

ברוריה זר-אביב לבית אורמן נולדה בחיפה בשנת 1944. גדלה בנתניה, והקימה שם משפחה עם פרדי זר-אביב. לאחר הולדת צאליק עברה המשפחה לצרפת, שם חיו תשע שנים, ושם נולדו סופי וגבי. בשנת 1982 חזרו ארצה, וכעבור שנתיים נקלטו ביגור.

לא קלים היו לה חבלי הקליטה. זר לא יבין את הקודים הבלתי כתובים שלנו, והשיפוטיות בחצרנו לא סייעה לה. לאחר שהתנסתה בעבודה בבתי הילדים ובארכיון מצאה ברוריה את מקומה במשרד אולם "יד למגינים". ממקומה הבוטח בשנים האחרונות גילתה רגישות ואכפתיות מיוחדת לקשיי משפחות נקלטות ביגור, וניסתה ליעץ ולעזור להן.

במרכז עולמה של ברוריה עמדה משפחתה. היא הייתה גאה בילדיה, בקשרים ההדוקים ביניהם ובקשר שלה עם כל אחד מהשלושה. היא הייתה מעורבת בענייניהם, מייעצת, מארגנת ועוזרת. לאחר הפרידה מפרדי המשיכה לדאוג גם לו, ונשארה חברתו הטובה ביותר. הייתה קשורה מאד לנכדים, והם הסבו לה אושר ונחת. ב"יד למגינים" הייתה מנהלת המכירות. מעבר לאחריות המלאה על מכירת הכרטיסים, הקשר העסקי עם המוסדות, והקשר האישי והאכפתי עם קהל המנויים - הייתה ברוריה שותפה מלאה בניהול האולם. את המשרד ניהלה בדייקנות ובאמינות מירבית. מה רבה הייתה הפליאה על שלא הגיעה לאולם לפתוח את הקופה ערב הסרט במוצאי שבת האחרונה מבלי להודיע דבר. "הרי רק הבלתי אפשרי ימנע ממנה להתייצב בזמן!"

ואכן ארע הנורא מכל.

בצלאל (צאליק) זר-אביב יליד חורף שנת 73. מאותם ילדים להם הבטחנו חיי "שלום, עלה של זית". הבטחנו ולא קיימנו.

צאליק הגיע עם המשפחה ליגור לכיתה ו'. ילד חברותי, חובב כדורגל, בעל אוסף פוסטרים מכובד. עם השנים התגלו כישוריו הטכניים הטובים, אהבתו למכונות, והעיקר - היותו חבר טוב העוזר תמיד לחבריו. את קרן פגש במהלך השירות הצבאי. בבית סיפר שפגש "פני מלאך", ולא ארכו הימים עד שהשניים הקימו משפחה, וילדו את לירן, ולאחר מכן את נויה. אהבתו העזה של צאליק לקרן ולילדים והתמסרותו אליהם מילאו אותו גאווה וביטחון. הוא היה שותף מלא לקרן בכל הקשור לטיפול בבית ובילדים, ויחד פתחו את ליבם ואת ביתם למשפחה ולחברים. צאליק החל לקחת על עצמו את תפקיד "האח הגדול" גם ביחס לאחיותיו סופי וגבי, כחבר נהדר וכמי שדואג להן.

את חייו של צאליק מילאה השתדלות בלתי פוסקת להשתפר, להגיע ליותר. הוא חיפש עשייה שתעניק לו הישגים וגאווה, ולאחר ניסיונות שונים מצא עניין וסיפוק בלימודי הטכנות בהם עשה חיל, והיה מרוצה מאוד. מדי ערב שבת הגיש לשולחן המשפחה המורחבת מאכל חדש שלמד להכין, והייתה תחושה שמצא את מקומו. והנה דווקא כשדברים הסתדרו, וכשהאושר המשפחתי היה בעיצומו - התנפץ הכול.

קרן זר-אביב (לבית אלמקייס) - קרן גדלה בקריית שפרינצק בחיפה - צעירה יפה ומטופחת. עם נישואיה נקלטה ביגור בהצלחה רבה כמטפלת נעימה וחרוזה. לאחר מכן נכנסה לעבודה במשרד המחלקה העסקית במשתלה. שם לקחה אחריות, גילתה יוזמה ומחויבות עמוקה, כולה עדינות, פשטות, יושר, ומאור פנים לכל הסובבים אותה. את הבית ואת העבודה ניהלה במקביל, וגם כאשר אחד מילדיה חלה, או כשצאליק היה במילואים, ידעה להשלים את הכול כנדרש ובזמן. קרן נקלטה בקלות במשפחת זר-אביב כאחות וכבת. היא הצליחה לרכוש חברים טובים ביגור, וידעה לתת ולקבל עזרה בכנות האופיינית לה. קרן עמדה בפני מימוש חלומה ללמוד קוסמטיקה. אך ממלכתה העיקרית הייתה הבית. היא טיפחה אותו במסירות ובמיומנות, כשהמשפחה והילדים בראש מעייניה. כבת למשפחה מסורתית השתדלה להנהיג בביתה ערכים ודפוסים מסורתיים, כשהיא וצאליק מתפשרים ברוח טובה על אמצע הדרך. מי יכול היה לדעת שמהר כל כך ייאמר על חמשת הקברים הטריים "קדיש" מסורתי בצד ה"קדיש" היגורי.

לירן ונויה רכים ומתוקים. לירן - ילד נבון, חברותי, רגוע ונוח, עטוף באהבה. אהב במיוחד סיפורים, תחפושות, ושיעורי מוזיקה. לירן העריץ את אביו ורצה להידמות לו, ולכן קיבל במתנה מטבח קטן ליום הולדתו. בצהרי יום שישי האחרון עזר בהכנות ובסידור הכיסאות בגן לקראת חגיגת יום ההולדת שתוכננה לבוקר יום ראשון. אבל לירן, בן ארבע שנים בדיוק, לא הגיע למסיבת יום ההולדת שלו בגן.

נויה - בת שנה וחודשיים. פעוטה יפיפייה ומחייכת, הספיקה כבר להצמיח ארבע שיניים, לעמוד בכוחות עצמה, ולהגיד "תודה". גלי המטפלת מספרת שנויה בכתה כל כך מעט...

נויה, עליך ועל אחיך לירן בוכים עכשיו אנחנו.
בוכים על הוריך הצעירים קרן וצאליק, על סבתא ברוריה, ועל משפחות זר-אביב ואלמקייס הפצועות.
בוכים על עצמנו, תוהים מתי יבוא קץ לסחרור הדמים.
"הבטחנו יונה...
הבטחות צריך לקיים."

יהי זכרם ברוך.

בחורה

הָאֹר אֲשֶׁר נִשְׂאֵת בְּלִבָּךְ
זֹרֵם בְּלִבְ שִׁדּוּתֵינוּ -
נוֹבֶטֶת דָּם תּוֹגָה כַּחֲלָה
בְּאֵלֶם מִשְׁעוּלֵינוּ.
--- לְמֵרָאשׁוּתֶיךָ

מתיתיהו שלם

"העצב מתכאב"

השבוע השני והשלישי קשים יותר. פתאום את קולטת. איך אבין את עצמי. מאיזו תבונת חיים אוספים כוחות ורואים שוב את היופי מסביב, את האהבה, את היחיד המחזק, את השמחה המלטפת ברוך כאומרת - כן, זה מותר... "אבל העצב מתכאב, ותמיד הוא כאן".

מילות כל שיר מתחדדות, מתקשרות ומצמררות בהתאמתן לכאב, לגעגוע ולאהבה שהיתה כאן. "איך עשית לי את זה", "למה עזבת אותי" - מילים מתהום הבטן והחזה - שמרשות לעצמן להיפלט רק בעת הבכי. לפני שנפלה עלינו המכה - הייתי בחופשה, שבועיים. עוד הספקנו להתחבק יום עבודה אחד. למסור מה היה ומה קורה. אפילו על הטיול לא הספקתי להשחיל מילה. צחקנו כתמיד... שבמשך הזמן אספר לך פה מילה ושם חווייה, בין הטלפונים.

היחד היה כל כך מבטיח, ומחזק ותומך. נסעתי עם השבעתך שלא אתקשר ממרחקים לשאול מה...

ועכשיו. הרי לא חולפות חמש דקות בלי פנייה אלייך. כל ישותך נמצאת כאן במשרד. יושבת על כסאך, ליד שולחןך. כתב ידך מצעק אלי מכל נייר, טופס או מסמך. אז אפשר לחזור כך לשיגרה? את איתנו כאן, בכל מפעלך שיצרת.

מי שרוצה לנשום מעט ממך, מוזמן לכאן. גבי היתה אתמול. החום שקרן ממך פרץ אלי, ממנה, עם הזרם החם והמלוח. הקופסאות שעטפת בנייר צבעוני, הילונות שתפרת משמלה ישנה, תמונות הנכדים שמילאו אותך באושר כל כך גדול.

לכן, קשה להבין בשכל ובהגיון את המציאות החדשה. הן רק נסעת לניס, צרפת - שחלמת עליה ועל החופשות בה. ושוב תחזרי לכאן עם כל היותר, מילותייך המרגיעות, עצותייך, צעדייך בפרוזדור, הקפה של אחת-עשרה ועוד הרגלים קטנים בעבודה המשותפת שיצרנו שתינו.

"בחלונות תמיד הערב מתחלף
ועם הזמן
מתכאב בנו העצב מאליו
- תמיד הוא כאן"

עידית

ענת עוגן

ברוריה

כמפגש גורלי מדהים
אישה מיוחדת נכנסה לתוך חיי לפני כ-16 שנה.
מפגש שעל פניו לא שונה משום מפגש...
והיא שינתה אותם לחלוטין מקצה לקצה.
בחיך, בנעימות, בנימוסין ובאהבה - האמנתי לה
והלכתי אחריה...
את כל מה שיש לי, כל מה שאני אוהבת
כל מה שיקר לי - יש לי בזכותך...
הילדים, הבעל - משפחה.
הבית, העבודה - קיבוץ.
הכירה לי בעל, הכירה לי את ילדיי
הכירה לי קיבוץ, הכירה לי חברות ואהבה.
כל מה שאני נושמת, רואה, אוכלת - זה רק ממך.
דאגת לי בכל הזמנים: בהתחלה - קליטה בקיבוץ
אחר-כך - שמרת עלי ב"שמירת הריון"
ובסוף - כל פגישה, כל טלפון... מה שלומך... מה שלום הילדים, הלימודים...
ואני לא נתתי לך כלום - ואף לא ביקשת כלום
אישה אצילית ומיוחדת - לא הספקתי להגיד לך תודה...
הנכד הבכור המקסים שלך, שכל-כך אהבת, שיחק בגן יחד עם הילדה הקטנה שלי...
מציאות קיבוצית או גלגל גורלי... אשרי המאמין בגורלות.
נכון, מגיע לך לוויה ממלכתית ומלכותית...
אבל... למה כך ועכשיו...

"...כן כולנו,
כולנו רקמה אנושית אחת חיה
ואם אחד מאתנו
הולך מעמנו
משהו בנו מת, משהו בנו נשבר אתך..."

אורלי רום

לזכרה של ברוריה

והמכה ניחתה במלוא עוצמתה
חדה, כואבת, משתקת.

ולא עוד ברוריה צועדת
עם אופניים עמוסים בדרך הביתה.

ולא עוד ישיבה בצוותא
לפעמים אצלי לפעמים אצלך,
בלי הרבה שאלות למה ואיך.
והחלפת דעות, בירור ועניין כלשהו, שיתוף בחוויות,
מתן וקבלת עצות טובות.
והרבה אמירות הומריסטיות וגם שתיקות.
והמון רצונות ותוכניות לעתיד.

ולא עוד לקוחות מרוצים
שזכו לתשובה עם חיוך,
ומשוכנעים שכדאי,
ואומרים: כן, אנחנו באים.
ולא עוד מסירות רבה, טיפוח וליווי צמוד
לבני משפחה צעירים
שרק עכשיו הקימו בית
ופסעו צעדים ראשונים.

ונשארנו עם חלל גדול
והמון כאב וצער רב.

פנינה בונה

לברוריה

נפגשנו
במקומות ובזמנים לא שגורתיים
ואת מדי בוקר הקדמת אותי, בכמה צעדים -
יוצאת לדרכך בחסות החשיכה
ובלבך אין מורא.

תמיד
הערצתי אותך על הכוח שבך
לצעוד כך - לבד
בשדות.
לצעוד באומץ ובהתמדה -
בחיים ובעולם.

בידיך החזקת צרור מפתחות גדול -
מפתחות לביתך -
לעולמך -
לנפשך -
לכל אשר אהבת...

מדי פעם
הייתי שואלת את עצמי
אלו דלתות את פותחת
ולמי?

היום אני מקווה
שלפחות נפתחו שערי שמיים
לקלוט אותך ומשפחתך
ברחמים.

אני ממשיכה
לצעוד באותה הדרך
לבד
ואת אינך -
אפילו לפגוש
בחיוך ובמבט.

יעל ס"ט רשף

מהלב למציאות

את ברוריה פגשתי ביום העבודה הראשון שלי ביגור, עם הגיעי לכאן, לפני קרוב לעשרים שנה. בפרק הזמן ההתחלתי, הזה שובצתי לעבודה בבית ילדים, בו עבדה אז גם ברוריה כאחת המטפלות, כשגם היא הייתה אז חדשה במקום, בתהליך קליטה. התיידדנו מייד.

במשך השנים שעברו מאז חלו שינויים רבים בחייה של כל אחת מאיתנו, אבל החברות בינינו נשארה קרובה ויקרה לי, קשר אנושי חם ורגשי.

אהבתי את האווירה שברוריה תמיד השרתה סביבה, אווירה חמה, מקבלת ונינוחה. ממנה הרגשתי התעניינות אמיתית בי ובכל מה שקורה לי וקשור בי - ובכל הרמות. ברוריה העניקה הרגשת בית. בחברתה תמיד היית מקבל הרגשת בית, גם אם זה בפגישה אקראית על אם הדרך.

למדתי ממנה איך להוציא את המיטב מכל דבר. בכל מצב הייתה אופטימית, ולא באופן התלוש מהמציאות אלא כגישה בסיסית לחיים, גישה של "עשה את מה שאתה אוהב ואהוב את מה שאתה עושה" וברוריה אהבה את מה שעשתה ומה שהיה לה, ולכל פרט בו העניקה משמעות של יופי ושלמות עילאיים, בדיוק כפי שהיו. לכל פרט בחיי היום יום התייחסה באופן חגיגי, גם מבחינת תשומת הלב, האהבה וההשקעה וגם מבחינת התלהבותה מהם, האופן בו תארה אותם לעצמה ולסביבתה והביטחון הבלתי מעורער בשלמותם. אותי הגישה הזאת הקסימה. אהבתי לשמוע תיאור מפורט שלה על כל הקורות אותה ואת בני משפחתה - מקור האושר שלה. וכל דבר נשמע נפלא בתיאור המדויק שלה, בלי פקפוק, בלי ציניות. מה שאצל רובנו הוא אולי מובן מאליו - מנה בארוחת ערב, שיחה עם הבן או הבת, משחק עם הנכד או הנכדה, קניית בגד - ברוריה חוותה בכל כולה את היפה שבו.

הטעם שלנו בעיצוב היה שונה לחלוטין, אבל הערכתי את העובדה שגם לגבי צבעים ומרקמים, ברוריה הלכה אחרי תחושותיה האמיתיות, החפות מכל ניסיון להיראות "קולית" או "אינית". בנושא זה כמו בשאר התחומים, ברוריה הייתה בלתי אמצעית, מהלב למציאות.

בראייה כזאת היא התייחסה גם לדברים שקרו לי ואשר סיפרתי לה עליהם. לכן אהבתי לחלוק איתה את חוויותי, ולקבל משוב בעל ראייה כה ייחודית חכמה ויפה. זאת, תוך חיבור למציאות חיינו. למשל, היה בברוריה גם הצד שאיפשר לה להשתמש כהלכה בקודים הקיבוציים, ברגע שלמדה אותם. והיו בה תכונות יפות נוספות, כמובן.

אני חושבת הרבה על ברוריה ועל זוויות הראייה המיוחדות שלה.

אריאלה לזין

קֶרֶן וצֶאֱלִיק

יֵשׁ כּוֹכְבִים שְׁאוֹרֵם מְגִיעַ אֶרְצָה,
רַק כְּאֶשֶׁר הֵם עֲצָמָם אֲבָדוּ וְאִינָם.
יֵשׁ אֲנָשִׁים שִׁזְיוֹ זִכְרָם מְאִיר
כְּאֶשֶׁר הֵם עֲצָמָם אִינָם עוֹד בְּתוֹכָנוּ.
אוֹרוֹת אֱלֹהֵי הַמְּבֹהֵי קִיָּם בְּחֻשְׁכַּת הַלַּיִל -
הֵם הֵם שְׁמֵרָאִים לְאָדָם אֶת הַדֶּרֶךְ.

חנה סנש

קרן - קרן אור יקרה שלנו.
את לא יודעת כמה קשה לנו כאן, לצידך.
מנסים לעכל ולהבין, איך גונזים מאיתנו את אור היקרות,
הפנינה, האחות, החברה, הרעיה, הנפש הטהורה של המשפחה.
המילים כל-כך קטנות מלתאר את העוצמה, השלווה והיופי שהקרנת מתוכך.

כולך מלאה בנאמנות, במסירות, בדאגה, והכי חשוב - באהבה.
אותה אהבה שחזקה כל אחד ואחד מאיתנו ברגעים הקשים והטובים כאחד.
ובנוסף לכל, איחודה ואטמה כל סדק בחומת המשפחה.

קרן, אנחנו כבר מתגעגעים אליך. כמהים לשמוע את צחוקך הסוחף וקולך המרגיע.
שום אוקינוס שבעולם לא יוכל למלא את הריקנות שהותרת אחריו.

צאליק, מלאך משמיים, שהשלים אותך כמו שאת השלמת אותו.
כך ביחד הענקתם לנו שני פרחים! לירן ונויה, כל-כך זכים וטהורים.
ועכשיו אנחנו נפרדים מכם בפעם האחרונה ובידיעה שכל פעם שנישא עיננו למרומים, העולם יידע שנוספו בשמיים
עוד ארבעה כוכבים.

קרן וצאליק, אתם אנשים כל-כך טובים ודואגים. תמיד דאגתם לאמא ואבא, דאגתם לאחים, דאגתם לאחיות, דאגתם
לכולם, בדיוק כמו שדאגתם לילדיכם.
כולכם רק טוב ואהבה, שגם אם הפיה הטובה ביותר היתה נעמדת לידכם היא היתה הופכת ללא יותר מעוד בן אדם
מן המניין.

אני עומד כאן ורוצה להגיד לכם, שאל תדאגו יותר, כי אני יודע שאתם דואגים, לא לכם ולילדיכם, אתם דואגים
לנו. אבל אל תדאגו יותר. באמת, בבקשה ממכם, כי אנחנו יודעים בדיוק מה הבקשה האחרונה שלכם. אתם רוצים
שלא נדאג, שלא נהיה עצובים. אבל אנחנו עצובים. כן, אנחנו מבטיחים להיות חזקים. לשוב ולעמוד על הרגליים
ולהישאר ביחד חזקים ומחוזקים מהחום והאהבה שנתתם לנו עד היום. שתי המשפחות יחד כמשפחה אחת אוהבת
וחזקה.

אז, די, תפסיקו לדאוג, בבקשה, לכו תמשיכו לחיות את חייכם בשמחה, כמו שחייתם עד עכשיו, איפה שזה לא יהיה,
יחד עם הסבתא והילדים.
ואנחנו, כאן, נמשיך לחיות, כך עם הטוב שנתתם, וננסה עד כמה שאפשר להמשיך את חיינו.

אוהבים,

משפחת אלמקיים

(דברים שאמרו ליד הקבר - דוד ושי, אחיה של קרן)

"עיני פקוחות מבלי לראות את השמיים,
מבלי לראות כחול של ים, ירוק של עץ,
מבלי לראות את הדברים כמו שהם.

ילדים קטנים / ילדים גדולים,
ילדים טובים / וילדים רעים.
את יודעת אמא / כולנו ילדים של החיים."

איבדתי חבר שאהב את החיים
כמעט והיה בן שלושים
הקים משפחה
משפחה צעירה
משפחה מאושרת
שני ילדים - חיים חדשים
ילדים קטנים
ילדים טובים
ילדים של החיים.

אני שולח תנחומים למשפחה. אני יודע שזה אף פעם לא מספיק, אבל זה המעט שניתן.
אין לי מילים שיכולות לעזור ביום קשה זה של אובדן יקיריכם.
אני יודע שתמצאו את הדרך להיות חזקים, כי החיים תמיד חזקים מהכול.
משתתפים באבלכם הכבד.

איל עשת וקטרינה, פינלנד

בהתקרב יום השלושים לאחר האסון התישבנו בני הכיתה לכתוב על צאליק.
קשה לכתוב בלשון עבר על בן כיתה.

צאליק לא מת לבדו, הוא נהרג עם משפחתו הקטנה ואמו.
אנחנו מנסים לספר על צאליק כנער, חבר, בן כיתה.

אנחנו זוכרים אותו כנער מופנם וביישן עם מבטא קצת מוזר, בעל מנטליות תמימה ונימוסים, מה שהקשה
עליו בתחילה למצוא את מקומו בינינו - אלמוגים מחוספסים בתחילת גיל ההתבגרות. מהר מאוד ניער
את המבטא וחבר לבני הכיתה.

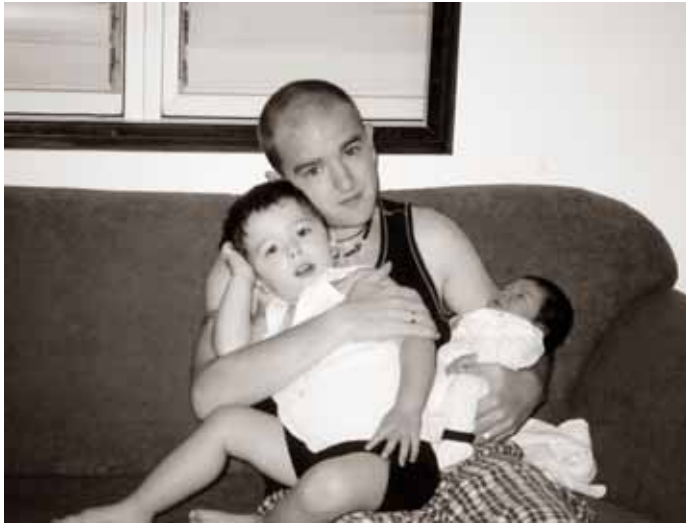
צאליק מצא לעצמו נתיב ייחודי בו צעד בהיחבא, תוך שהוא מפנה חיוך לכל עבר ועונה באדיבות לכל
פנייה.

צאליק נטל חלק בכל הפעילויות הכיתתיות, טיולים, מופעים, מסיבות ועוד.
בתקופת התיכון מצא סיפוק רב בעבודתו במשתלה והתגבשה בו ההחלטה לתרום על-ידי התנדבות
לשנת שירות בקיבוץ צעיר - הר עמשא. צאליק נהנה מאוד בשנת השירות, ולאחר מכן בשירותו הצבאי,
בו שירת כנהג אמבולנס. מסיפוריו עלה, שחש סיפוק רב מהעזרה שהגיש במסגרת תפקידו.

בשנים האחרונות נפגשנו איתו באירועי הכיתה ובשבילי הקיבוץ.
תמיד עם אותו חיוך ביישן וצנוע.

צאליק הקים משפחה חמה ואוהבת, ואף מצא את דרכו המקצועית לאחר לבטים רבים.
צאליק, בתוך כל האסון הזה, אנו מבטיחים לך שתמיד נשמור לך פינה חמה בליבנו, ונזכור אותך - אחד
משלנו.

בני ובנות כיתה אלמוג

על קרן

קרן התקבלה לא מזמן לחברות ביגור. היא עבדה במשתלה.

"שקטה, בנועם הליכות מתקתקת כל מה שנכנס לידיים שלה. לא מתלהמת, לא תרים קול. ישרת דרך, מה שבפנים ומה שבחוץ זה אותו הדבר. תחילה היא עבדה בחינוך, ולמרות שלא הכירה את החינוך המשותף, היא מיד השתלבה בעבודה. מאוד אהבו אותה. קרן אהבה יותר לעבוד במשרד, ולכן השתלבה בעבודה במשתלה. שם ניהלה חשבונות של גננים, קבלנים, פרוייקטים לגופים מוסדיים.

בעבודתה היתה מסודרת וברורה.

קרן תמיד היתה מרוצה ושמחה בחלקה, ובאותו זמן גידלה שני ילדים קטנים. אף פעם לא היו לה תביעות. כשהחסירה יום, תמיד ידעה להשלים. היא היתה מאוד מוערכת!

(מירה לב, מתוך הכתבה ב"הארץ")

צאליק

חמישה חודשים, בוקר בוקר, היינו נפגשים, לומדים יחד בקורס אומנות הבישול, יושבים, מדברים, צוחקים יחד, צליק, אתה היית בין הבולטים בכיתה. תמיד עזרת בשיעורי צרפתית. לקחת את הלימודים בצורה רצינית, למרות שלא תמיד הסכמת עם הדרך או שיטת הלימוד.

יום יום היית מגיע מיגור לטבריה, חוזר הביתה להיות עם האישה והילדים, ובנוסף, היית עובד בדיסקוטק של הקיבוץ. בשלושת החודשים האחרונים, נסענו יחד, ויצא לנו לדבר במהלך הנסיעות על הרבה דברים, רעיונות וחלומות. לא פעם היית מדבר על הילדים ועל הטיולים או על מקומות שהייתם בהם. היום אני נוסעת בדרך הזאת לבד, ובכל פעם שאני עוברת על פני הצומת של יגור ולא נכנסת לאסוף אותך, זה קשה, ואני לא רוצה להאמין למה שקרה. היית כל כך משמעותי, עמוד תווך של הכיתה, מנהיג צעיר. המילה שלך והדיעה שלך נשמעו חזקות. ההיגיון שלך עם המוסר, הטוב שלך עם החמלה, הובילו את ההחלטות הכיתתיות. והישר! והנדיבות ורוחב הלב! אגב נדיב, אני חייבת לך חמישה שקלים על עוגת השמרים. נתת ואפילו לא ביקשת חזרה.

אז אני רוצה להחזיר לך עכשיו, שתצוץ פתאום, ובדרך גם תצחיק אותי קצת, כי אני נורא עצובה עכשיו, כשאתה לא פה אתי-אתנו בכיתה.

יהי זכרך ברוך.

שרי רוזנברג

אומנות הבישול לז', מכללת הולידיי אין טבריה

*

אני יושב בבקרים שאחרי הפיגוע, מחכה לאיזה רמז שאולי כל זה חלום בלהות. צאליק ואני למדנו יחד אומנות הבישול, במשך חמישה חודשים. צאליק היה אוסף אותי בבוקר, ומחזיר אותי בסוף היום. האחריות הגדולה שהייתה לו והאופי הנדיר בו ניחן גרמו לי לכבות את השעון המעורר ולחכותלצלצל מצאליק המדווח כי הוא בצומת המוביל.

אני יושב בבקרים ומרגיש צביטה לנוכח השעה המאוחרת והעובדה שצאליק עדיין לא התקשר, ואולי זה רק חלום בלהות???

צאליק היה חבר ללימודים, והיינו לא פעם מדסקסים על דברים אלו או אחרים. הוא היה מייעץ לי איך להתגבר על קשיים עם החברה.

על קרן אמנם שמעתי מבעד לקו הטלפון, אבל השיחות הקבועות במשך כל יום גרמו לכך שהרגשתי שותף לענייני היום יום שלהם.

אהבתי את צאליק כאדם, כחבר. הוא יחסר לי מאוד בכל מקום בו אהיה ובכל מה שאעשה.

אני מחזק את ידכם. לא קל להתמודד מול אובדן שכזה. אין מילים די חזקות שיעמדו מנגד לזעקות. במותו, צאליק איחד אותנו למשפחה אחת, ולעד נהיה ביחד.

מי ייתן ולא תדעו עוד צער.

איתמר ברונשטיין

אומנות הבישול לז'

כוכב

יש ביקום דבר שלא נגמר
גם כשהוא מתכלה אורו לעד נשאר
הוא ממשיך לזרוח באור יקרות
בשמים שחורים מנצנץ לדורות

אורו של צאליק כמו יהלום
מאיר את הלילה מבהיק בחלון
אורו נשאר גם כשהכוכב כבר דעך
מזכיר לכולם - שלעולם לא נשכח

שפה למטה היה פעם כוכב
שנצץ למרחק באור זהב
כוכב קטן עם מסלול וחיים
שאהב ויצר וחלם והגשים

עד שיום אחד נפל כדרכם של כוכבים
חלקיו התפזרו ביקום באלפי רסיסים
הבוהקים בשמים כמו היו כוכבים בעצמם
מזכירים עולמות שהיו ואינם

כך גם אנחנו כמו כוכבים בשמים
לפעמים במרכז לפעמים בשוליים
וגם כוכבנו כך לפתע פתאום
לעולם יבהיק אורו גבוה במרום

יש ביקום דבר שלא נגמר
גם כשהוא מתכלה אורו לעד נשאר
וכמו שאורו של צאליק לעולם לא ידעך
כך גם אנחנו לעולם לא נשכח

את הכוכבים בחיינו - שחיים ואינם
את צאליק שאהבנו ואהב אותנו גם
אורו של צאליק הוא כמו זיכרון
המלווה את חיינו עד יומנו האחרון...

יהיה זכרו ברוך.

שמוליק ועקינן

קורס אומנות הבישול לז'

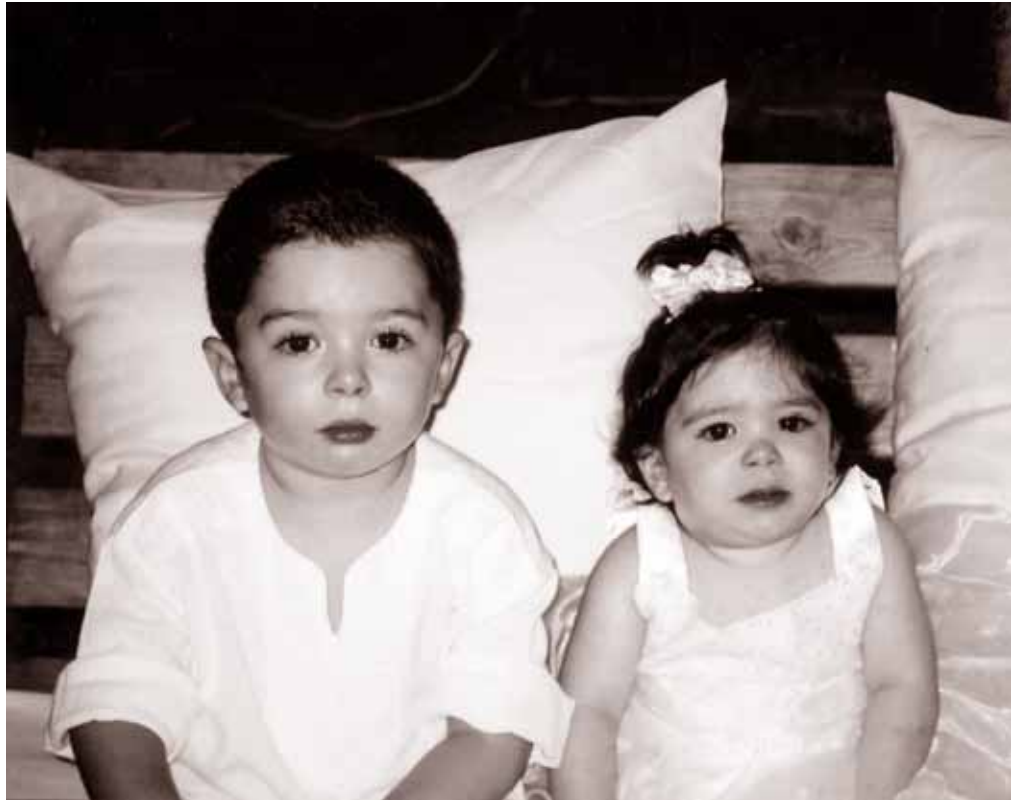
28.11.00

לבעלי היקר!

על סיפון חשוף זה חרותה אהבתי אליך לנצח

לין ונויה

כָּל הַפְּרָחִים לֹא קִטְפֶת,
כָּל הַזְּרִים לֹא אֶסְפֶת,
צוֹרְבִים אֶת עֵינַי
בְּזֵרִים אֲבֵלִים וְגְדוּלִים
עַל תֵּל קִבְרֶךָ הַקָּטָן,
עוֹלָלִי.

פניה ברגשטיין

פרח

שם בעפר ותכלת
חלקת שלום ישנה
נומי פרח נומי
נומי ילדה קטנה

את החיים לקחו לך
הו, מלחמות קדושות
מלאכים בכו לך
בעינים יבשות

את חיוכך תינוקת
קברו באדמה
איך צומח שקט
מתוך המהומה

מי שלחץ על הדק
דם בלבו מכתים
במלחמות לצדק
גם ילדים מתים

את החיים לקחו לך...

וחלומך ברוח
חרוז במנגינה
נומי פרח נומי
נומי ילדה קטנה

צרויה להב

לירן

כשחושבים מה לכתוב לילד בן ארבע,
הסיבה היא כי רוצים לכתוב ברכת יום הולדת.
הספד לילד - אלו שתי מילים שלא מתחברות יחד,
אבל זהו ההספד שלך לירן
ואת יום הולדתך כבר לא נחגוג בגן.

סידרנו את שולחן יום ההולדת, הנחנו את הברכות, התמונות, הכתר והנרות
ואתה, בקפדנות וביסודיות, סידרת מעגל מושלם לכל ילדי הגן,
שיבואו ביום ראשון לשמוח אתך ולהתרגש אתך ביום שלך.
והנורא מכל קרה, פצצה במסעדה, שבשנייה אחת קטעה עולם ומלואו.
אנחנו - ילדים ומבוגרים - נותרנו המומים, כואבים, מתקשים להאמין
שלבן שלנו לא תשוב לשחק ולשמוח, ואת צחוקך עוד לא נשמע.

אחד מילדי הגן שאל ביום ראשון, לאחר שבישרנו את הבשורה המרה:
"אבל לירן יכול לבוא כדי שנחגוג את יום ההולדת שלו?"
זה כל כך עצוב, ובליבנו קנאה בכם, ילדים יקרים, על התמימות שעוטפת ומגינה עליכם.

היית ילד רגוע, שלו ובטוח בעצמך.
קיבלת אהבה ללא גבול מההורים המסורים שלך.
למרות שרק עברת לגן, רכשת לך במהרה חברים.
היית סקרן וצמא לדעת, והקשבת בעניין לסיפורים.
בבוקר היית מגיע לגן מסודר ולבוש בקפידה
מאמא ומנויה נפרדת בחיבוק ונשיקה.

אמא שלך איחלה לך בברכת ראש השנה
"שהעולם יהיה מקום יפה יותר" ...
את זה נאחל לחברים שלך בגן שמציירים לך, כותבים לך ולא מפסיקים לשאול.
למענם, אנחנו המבוגרים מנסים להיות חזקים ככל שניתן ולתמוך.
בלבנו תמיד נזכור אותך ונמשיך לספר ולשוחח עליך
ועל המשפחה הנפלאה שלך.
נוח על משכבך בשלום ילד יקר.

אוהבים אותך: ילדי גן אורן, ההורים והצוות

נויה, קן, צאליק ולירן

פיגוע של מרצחים, שלא בוררים באיש, ואתם נפלתם קורבן.
נויה - תינוקת יפה עם שיער שחור בוהק וחיוך שובה לב.
עברנו אתך תקופה של שנה.
בכל רגע היו לך הפתעות בהתפתחות ואנחנו התמלאנו התפעלות.
הזחילה בישיבה היתה החן שלך.
האצבע הקטנה שהצביעה והראתה את זה...

והיום, את אינך, נקטפת מאיתנו עם משפחתך האוהבת.

נזכור אתכם תמיד.

אוהבים אותך: מישל, גלי, עפרה יעקובסון, ברברה, שירי וכרמית

לפני יותר משמונים שנה סבי וסבתי זכרם לברכה בנו את קיבוץ יגור,
לפני שבעים וחמש שנים נולדה אמי בקיבוץ יגור,
לפני חמישים ואחת שנים נולדה אחותי בקיבוץ יגור,
לפני חמישים ושלוש שנים נולדתי אני בקיבוץ יגור.
שלושה דורות מאותו קיבוץ.

לפני ימים אחדים התרסקו חמישה בני משפחה אחת מקיבוץ יגור
סבתא ברוריה, הבן בצלאל, אשתו קרן והילדים לירן ונויה.
שלושה דורות מאותו קיבוץ.

שלושה דורות נבלעים לתוך עומק האדמה וזרי פרחים מכסים אבל שחור ומקפיא
שחדר לתוך העצמות שהספיקו להתייבש תוך רגע.

אין לי מושג אם הטרמינולוגיה הזאת מהודקת מספיק,
אין לי מושג אם יש לה תוקף בספרי הבלשנות,
בתוכי היא צורבת,
בשבוע האחרון אני מתהלך בתוך הטירוף הזה ומרגיש מפורק.

שני סבאים בכו בקול אחד קדיש על ילדיהם ונכדיהם בבית העלמין למרגלות
הכרמל איפה שקבורים סבא וסבתא שלי,
איפה שצמחה ילדותי,
איפה שאמא ואבא שלי סידרו והבטיחו לי ארץ נהדרת.

רק מציאות כל כך מטורפת מסוגלת להכשיר רגעים בלתי סבירים כאלה.

מתוך קיבוץ יגור אני סוחב על הגב למעלה מחמישים שנה את ארון הספרים שלי.
ארון שבו כתובים ספרים על ערך ועל עמל ועל דרך טובה.
שם ברחבת העיגול הסתובבנו סביב כדור הארץ שהיה ירוק ומבטיח.
שם בתוך היופי שנשפך מוואדי רושמייה לתוך הנשמה של כולנו ראינו
ארץ שקטה ונהדרת.

דב ישורון ואיתמר פטישי ואליעזר פונדיק וחנה'לה זמיר ועוד רבים מקושרי
המקום הם רשימת ישובי הקבע במפת חי,
הם פטרוני השפיות,
הם ושכמותם באו מאדמת הקיבוץ ולתוכה הם קברו את משפחת זר אבי.

חום הגוף הולך ומוסיף להיות קר,
השמים התרחקו כל כך... כבר אי אפשר לבקש בקשות.

אייל גפן

למזכירות יגור וכל חברי יגור באשר הם

עצוב היה לי מאוד לשמוע על הפיגוע שהתרחש בחיפה בשבת, ועוד יותר עצוב כשמדובר באנשים שחיו בקיבוץ. קשה לי להשלים עם העובדה שאני חיה כיום בהולנד, ארץ בלי דאגות ומתחים, אני כל הזמן מספרת לכולם כמה טוב לי פה. ובעצם אני מתעלמת לחלוטין מהחיים שלכם בישראל. טוב, ההורים והחברים לא מספרים לי שום דבר - מה קורה בחדשות וכו'. ולצערי או אולי לשמחתי, אין לי טלוויזיה בבית, כך שאני לא מתעדכנת באופן רציף בחדשות. אני רק מקווה שתהיו חזקים ותמשיכו לחיות ולהתמודד. כשאני אומרת לחיות, אני מתכוונת, לשאוף לעתיד טוב יותר, לתכנן את המהלכים הבאים, להמשיך לבנות ולצמוח, לנסות ליהנות מכל רגע שעובר ולראות את הצד הטוב שבחיים - חצי הכוס המלאה. למרות שזה קשה לעיתים, ואפילו לא קל לנהוג כך במצב כיום. כי כמו שאני מבינה את המצב משיחות הטלפון עם ההורים (וגם אז הם לא מספרים הרבה), המצב רק מחמיר מיום ליום, בכל המובנים, הביטחוני, הכלכלי, האישי, מצב הרוח וכו'. כולי תקווה ששנה זו תהיה יותר מוצלחת מהשנים שקדמו לה, שהיא תהיה מפתח לשגשוג, הצלחה ופתיחות, למרות ששנה זו, כמו שאומרים, התחילה ברגל שמאל. אני מקווה ומאחלת עתיד טוב יותר לכולנו, הן במישור האישי והן במישור הרחב יותר, כגון הקיבוץ והמדינה. אני משתתפת בצער בית יגור ומשפחת זר אביב על האובדן שפקד אותם, ושולחת את תנחומי הכנים. כל שנותר לי לעשות הוא לקוות לעתיד טוב יותר לכולנו, שרק נתחזק ושלא נאבד את התקווה.

אפרת מאירי
דלפט, הולנד

”שאתה בחרתנו מכל הילדים
להרג מול כסא כבודך
ואתה את דמנו אוסף בכדים
כי אין לו אוסף מלבדך.”

נתן אלתרמן

משפחות זר אביב ואלמקיים השכולות וקיבוץ יגור הכואב, התנועה
הקיבוצית כולה אבלה ובוכה אתכם.

ברגע אכזר של שבת משפחתית, התפוצץ המטען האנושי הרואי בשנאה
וזדון, וקיפח חיים שלמים, משפחה שלמה.

סבתא ואבא ואמא ואח ואחות - ולא ”בשרשרת פנינים מזהב” כמו בשיר,
כי עם בתופת נוראית מנשוא.

צעקי בבכי אדמת יגור על כך שאינך רוצה קורבנות שווא שכאלה.

התאבלי על ברוריה ועל בצלאל ועל קרן ועל לירן ועל נויה הקטנה -
שורה ארוכה ארוכה, שטירוף נורא שכזה קטל אותם מהאפשרות לחיים
של שמחה ואושר, ביום ההולדת שהפך ללוויה.

עד מתי ימשך מרחץ הדמים האין סופי ללא התכלית, כדי שנדע כולנו
שדי ומספיק, וראוי לכולנו להתרכז בבניית חיים ובתים בביטחון ובשלום.

וכיצד מנחמים וכיצד מחזקים ומתגברים, ואדמתנו רואה בכזבז הנורא
הזה, בקורבן ובשנאה התהומית שהצמיחה - גיהנום ומוות.

אולי תבוא הנחמה בכנישות הרצון לבחור בחיים ובחברות האמת, באהבה
ובעוצמת הקהילה ביגור ובחיזוק המשפחה והיחידים לימים טובים יותר
שעוד יגיעו. לו יהי!

יהי זכרם ברוך

נתן טל
מזכיר התנועה הקיבוצית

לכל שבט בני יגור ומשפחת זר אביב היקרה

אנו מנסים לשלוח לכם תמיכה וכבוד על האבדה של שלושה דורות קיבוציים, שביום אחד, ברגע אחד, אבדו את חייהם, נרצחו באכזריות קשה וכואבת.

אנו מנסים לראות איך יוצאים מהחור השחור הזה, ונדמה שהשם זר אביב נושא בתוכו את כל האיכויות המתאימות ביותר לשמחת חיים, לכבוד לאמא אדמה, ליכולות פריחה וצמיחה, להמשכיות וגדילה ולצמיחה שורשית בריאה ומלאה.

וכל אלו אבדו ביום אחד, ברגע אחד לעד, ועל כך תנחומינו שאת הנעשה לצערנו אין להשיב, שאת הרצח אין להחזיר אחורה, שעל איולת זו אי אפשר לומר זה לא קרה. הכל קרה!

ואתם נמצאים בלב הסערה, בכאב של בני המשפחה, החברים ושלושה דורות שפשוט רצו להיות אזרחים גאים במדינת ישראל ולעשות טוב לילדים.

כל אלו הם מסימנים שהשכול לא יכול, אפילו הוא לא יכול לסבול, כל אלו כעת כמשקל עצום על כתפכם לנוע הלאה, אל הסיפורים והזכרונות הנפלאים, כדי לחזק את אלו שבתום לב, במלוא הכוונה, שבעדינות - הלכו ולא ישובו עוד לאותו מקום, המשיכו בדרכם אל עולם שכולו טוב, ככה לפחות מספרים באגדות עולם. אז את הנעשה אין להשיב, רק להסתכל אל העתיד ולרצות ולעשות כדי שיהיה יותר טוב. בהערכה לכולכם, אנו כואבים אתכם ומקווים לימים של אור בקצה המנהרה.

מארנון, אדם וגפנית שלוי - מעלה צביה

ברצוננו להביע את השתתפותנו באבלכם הכבד בהרצחם של בני משפחת זר אביב בפיגוע החבלני אתמול בחיפה. כקיבוץ שחי עדיין בצל הכאב של אובדן חברים וילדים בהתקפה רצחנית קשה, אנו מזדהים עם כאבכם ומחזקים את ידיכם.

מי ייתן ומעבר לכאב ולשכול תמצאו את הכוחות להמשיך ולשאוף לקיום חברה טובה יותר בארץ, ואת היכולת לחזק את העשייה ואת המשותף.

אם יש מהניסיון, שלצערנו צברנו בהתמודדות הקשה אליה נקלע קיבוצכם, דבר מה שבו נוכל לסייע לכם, אנחנו לרשותכם.

דב אביטל, מזכיר הקיבוץ בשם בית מצר

4 באוקטובר 2003, שבת בצהריים ושלווה של חג מופרת באכזריות.
את מעט המילים שיש לי רציתי לשלוח לכם בהזדהות עם הכאב, הזעם והתסכול מהאסון קורע הלב
שפקד אתכם.

בין כס"ה לעשור - השבון נפש

כמה נמוך אפשר לרדת
מתחת לגובה
פני האנושות.

שבת
ויכולו השמים.
אך לא הארץ
וכל צבאה.

מי יבקש מהם סליחה
מי יתפלל בעבורם
כל נדרי ואסורי וחרמי.

עשרת ימי התשובה
מסתיימים
בשאלה גדולה.

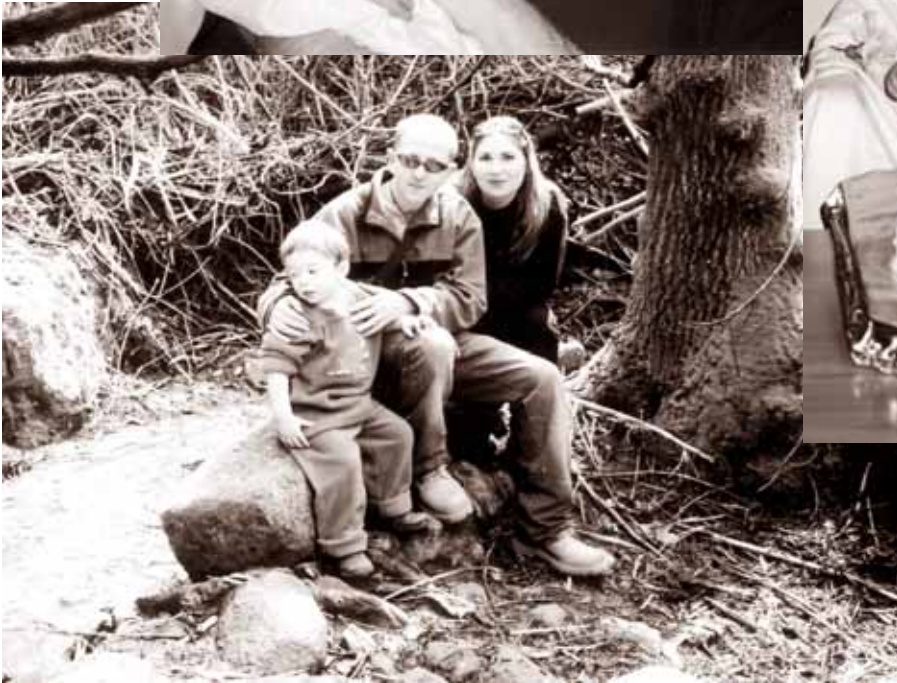
מעל המים הכי יפים של חיפה
סירת מפרש פותחת את קו האופק
צהרי היום
שקט של חג
מחכים למשחק כדורגל -
נחמה קטנה של עם.

לפתע קול נפץ וזעקות שבר
שמלת השבת הלבנה מוכתמת
ובן רגע
כולם יודעים שחיפה אדומה.

מחר
ערב יום הכיפורים
הלא אמרת הפנקס פתוח והיד רושמת
אך לא נתת לנו עשרים וארבע שעות של
תענית
למען נבקש על נפשותינו
וכבר גזרת דיננו
וסגרת הפנקס
והקדמת תרועת השופר
בתרועת האמבולנס.

מישהו חגג היום איפה שהוא יום הולדת
מישהו הלך איפה שהוא לרקוד
מישהו נולד היום
מישהו הלך למסעדה על חוף הים
בחיפה
ונהרג בפיצוץ
איזה עולם
מחורבן
במקסים.

שולמית ספיר-נבו (רמת גן)

צִרְתִּי לִי מַלְכוּת שָׁמַיִם
בִּירֵק -
לְזִכַּר מֵתִי.
וְהֵם שׁוֹמְעִים אוֹתִי קוֹרֵא בְּשֵׁמַם
וּמְשִׁיבִים לִי בַחֲיוֹךְ פָּנִים.
עֲצוּב לִי בַלְעֲדֵיהֶם בַּחֲדָרִים
שָׁבַם הַשְּׂאִירוּ אֶת הַדִּי קוֹלָם.
אֲנִי נוֹתֵן לָהֶם חַיִּים
לְכָל מֵתִי -
וְהֵם חַיִּים אוֹתָם שְׁנִית
וְגַם לְנֹצָח.
אֲבָל עֲצוּב בַּלְעֲדֵיהֶם בַּחֲדָרִים.

אברהם חלפי

קיבוץ יגור 4.10.2003